

Etusivu > Artikkelit > Lisää osaamista harjoitteluiden ohjaukseen

Lisää osaamista harjoitteluiden ohjaukseen

🕒 18.10.2023

Vaikka sosiaalityöllä ja ohjaustyöllä on paljon yhteistä, on ohjausosaaminen oma tieteenalansa. Siksi ohjauskoulutuksella suuri merkitys käytännönopetuksen onnistumisessa, sanoo yliopistonlehtori Arja Jokinen. Kuva: Rami Marjamäki

Lakisääteistä käytännönopetusta halutaan kehittää, mutta oppilaitoksilta puuttuu rahoitus harjoittelun järjestämiseen. Rahat on otettava perusopetuksesta.

Vain osa ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen harjoittelun ohjaajista on saanut ohjauskoulutusta. Tarve koulutukseen on todettu niin yliopistoissa kuin ammattikorkeakouluissakin. Yliopistojen yhteisessä ESR-rahoituksella toteutetussa

Heikkinen yliopisto jatkaa toimiaan jatkuvasti ja sillä on oma käytännönohjaajakoulutus vuosien ajan.

Parantaakseen ohjausosaamista rakensi Sosnet valtakunnallisen viiden opintopisteen laajuisen verkkokoulutuksen ohjaustehtäviin haluaville sosiaalityöntekijöille. Kolmas koulutus alkaa tänä syksynä.

Ammattikorkeakoulujen käytännön harjoittelun ohjaajille ei ole omaa koulutusta toistaiseksi.

Merkittävä ongelma käytännönopetuksen kehittämisessä ja toteuttamisessa ovat resurssit. Toisin kuin esimerkiksi lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksessa, valtio ei korvaa sosiaalityön käytännönopetuksen kuluja, vaan yliopistot joutuvat maksamaan organisaatioiden ja ohjaavien sosiaalityöntekijöiden palkkiot perusopetusrahoituksesta. Sosnetin ja Talentian mielestä sosiaalihuollon koulutuksen harjoittelukulut pitäisi ottaa valtion rahoituksen piiriin.

[Siirry sisältöön](#)

Ammattikorkeakouluissa sosiaalialan harjoittelun rahoitus saatiin pitkän kamppailun jälkeen sosiaali- ja terveysministeriön maksamaksi, mutta nykyinen hallitus esittää vähentävänsä ammattikorkeakoulujen sosiaalialan perusopetuksesta 12 miljoonaa, mikä käytännössä palauttaa talousahdingon.

Tempoileva politiikka uhkaa opetuksen laatua ja on epäoikeudenmukainen suhteessa muiden harjoitusta vaativien alojen käytäntöihin verrattuna, todetaan ammattikoulujen rehtorineuvoston Arenesta.

Rekrytointivaltti

Yliopistonlehtori **Arja Jokinen** on toiminut kandidivaiheen käytännönopetuksen vastuuopettajana Tampereen yliopistossa vuodesta 2008. Nykyisin opiskelijat ovat kandidivaiheen käytännönopetuksessa kentällä yhdeksän viikon jakson kevätlukukaudella. Ensi keväänä kentälle on menossa viitisenkymmentä opiskelijaa.

Yliopistolle on haaste hankkia käytännönopetuksen kandidivaiheen harjoittelupaikat. Maisterivaiheen kolmen kuukauden mittaisen harjoittelujakson harjoittelupaikan opiskelija hankkii itse. Yleensä tämä harjoittelu toteutuu palkallisena.

ASIAANTUNTIJUUTTA KASVAVATTAJINA, PAINOILLEEE AJA JOKINEN.

– Moni opiskelija jää harjoittelupaikkaansa työhön, jos harjoittelu on ollut myönteinen kokemus. Käytännönopetuksen tarjoaminen on siis rekrytointivaltti.

Sosiaalityö on kiireistä ja paineista, ja voi tuntua ylimääräiseltä rasitukselta ottaa opiskelija ohjattavaksi.

– Ohjaustyötä tehneet tietävät, että ohjaustyössä luodaan kollektiivista asiantuntijuutta ja vahvistetaan sekä ohjaajan että ohjattavan sosiaalityöntekijäidentiteettiä. Parhaimmillaan koko työyhteisön ammattitilpeys kasvaa. Moni pitää myös yhteyttä yliopistoon hyödyllisenä.

– Ohjauksen yhteisessä pohdinnassa syntyy uusia oivalluksia sosiaalityöstä, ajatukset kirkastuvat ja ammatillisuus vahvistuu, tiivistää Jokinen.

[Siirry sisältöön](#)

Asiakastyössä ja ohjaamisessa paljon samaa

Jokinen muistuttaa, että sosiaalityön asiakastyössä ja ohjaamisessa on paljon samoja asioita. Molemmissa keskustelu ja toisen toimijuuden tukeminen on keskeistä. Dialogisuudella ja positiivisella palautteen antamisella kehitetään asiaa eteenpäin. Sosiaalityöntekijöillä on siis hyvät eväät ohjaajaksi, mutta sosiaalityön osaaminen ei automaattisesti siirry ohjaamisen elementeiksi.

– Hyvä lähtökohta ohjaukselle on omaa toimintaansa refleктоiva työntekijä, mutta ohjaajan on osattava keskittyä opiskelijan oppimisprosessiin: miten edistää sitä systemaattisesti, mistä opiskelija voi oppia, miten hän itse voi päästä tekemään työtä saadun palautteen avulla ja rakentaa omaa ammatti-identiteettiä.

Ohjaustyössä luodaan kollektiivista asiantuntijuutta.

On paljon ohjaajia, jotka tekevät hyvää työtä sydämellään ja sitoutuneesti.

osaamisprosessia eteenpäin osaamisprosessissa ja sen jatkeena. Ohjaajakoulutukseen saatiin tietää, että ohjauskeskustelut tarvitaan nimenomaan tukemaan opiskelijan oppimisprosessia, Jokinen selventää.

Jokaisella työpaikalla opitaan

Opinto- ja uraohjauksen professori **Sanna Vehviläinen** Itä-Suomen yliopistosta haluaa levittää ohjausosaamista työkaluksi eri alojen ammattilaisten työhön.

– Jokaisella työpaikalla olisi hyvä olla oppimisen tukemista, sillä jokaisella työpaikalla opitaan. Ohjausosaaminen on erilaista osaamista kuin substanssiosaaminen, sillä siinä pitää osata asettua tukemaan ohjattavan oppimisprosessia.

Sanna Vehviläinen oli mukana Sosnetin ohjaajakoulutuksen suunnittelussa. Nyt hän tutkii koulutuksen tuottamaa osaamista Työsuojelurahaston tuella toteutettavassa hankkeessa, jossa kehitetään ohjausosaamisen kriteereitä. Hankkeen tuotokset valmistuvat tämän vuoden lopulla. [Siirry sisältöön](#)

Hankkeessa tutkimusaineistona on ohjauskoulutukseen osallistuneiden sosiaalityöntekijöiden ja erikoistumisopintoja suorittavien työterveys- ja yleislääkäreiden kokemuksia työssä tapahtuvasta ohjaamisesta. Tutkimusaineistona sosiaalityöntekijöiden osalta ovat koulutuksen alku- ja loppukyselyt, tallenteet ryhmäkeskusteluista, haastattelut ohjausosaamisesta, koulutettavien tuottamat reflektiotekstit ja muut koulutuksessa syntyneet dokumentit.

- Ammattikirjo on tässä hankkeessa hieno. Erilaiset ammattiryhmät antavat mahdollisuuden nähdä nimenomaan ohjausosaamiseen liittyvät erityispiirteet, toteaa Laurea ammattikorkeakoulun yliopettaja **Tarja Juvonen**, joka on hankkeessa mukana toimittuaan vuosien ajan Lapin ja Helsingin yliopistoissa kehittämässä ja toteuttamassa sosiaalityöntekijöiden käytännönopetusta.

Opiskelijan ohjaaminen on kokeneelle työntekijälle mahtava tilaisuus päästä tutkimaan ammatillista identiteettiä ja ammatillisia käytäntöjä tuoreen ihmisen kanssa, toteaa yliopettaja Tarja Juvonen. Kuva: Jyrki Komulainen

Hankeryhmässä sosiaalityön ohjausosaamista tutkivat kuuluvat Vehviläisen, Jokisen ja Juvosen lisäksi yliopistonlehtori **Ulla Nuutinen** Itä-Suomen yliopistosta ja yliopistonlehtori **Rosi Enroos** Tampereen yliopistosta.

Professori Vehviläinen on hahmotellut tutkimus- ja käytännön työssään ohjausosaamisen viiden askelman mallia.

Perinteinen mestari-kisälli -malli luottaa siihen, että mestari näyttää ja kisälli oppii. Ohjaajalle siis riittää, että on itse taitava. Jos ohjattava on motivoitunut ja nokkela, voi malli toimiakin. Jos ohjattava on lukossa tai vastahankainen, loppuvat ykköstason ohjaajalta keinot.

- Vaarana on toki myös, että siirretään eteenpäin vain vanhoja rutiineja, muistuttaa Vehviläinen.

Kakkosaskelmalla ohjaukselle on raivattu tilaa: ohjattavalle on nimetty ohjaaja ja ohjaamiselle on sovittu aikataulu. Esimerkiksi, että ohjaamiseen käytetään kaksi tuntia viikossa.

- Joidenkin mielestä tämä on jo ohjaamista. Ristiriitoja ja turhautumista on kuitenkin vaarassa syntyä, jos ohjaajalta puuttuu pedagogisia välineitä ja aikaa. Varsinkin jos kaikki ohjattavat eivät ole yhtä taitavia.

Kolmannella askelmalla ohjaajasta tulee ohjattavan oppimisprosessin tukija.

- Toiminnan kohde jäsentyy uudella tavalla. Ohjaajan tulee ymmärtää ohjattavan työskentelyprosessia ja tapaa, miten tämä työskentelee ja tuunata omaa toimintaansa niin, että voi parhaiten auttaa ohjattavaa.

- Aina ei tarvitse olla kaikkietävä, vaan joskus vaikka lohduttava ja tukeva. Oleellista on, että suhde ohjaajan ja ohjattavan välillä on neuvotteleva siitäkin huolimatta, että tiedollinen suhde on epäsymmetrinen.

Neljännellä askelmalla opitaan, että ohjaaminen kuuluu kaikille.

- Tunnistetaan, että kenelläkään ei ole kaikkea tietoa eikä oikeaa vastausta tai tapaa ehkä olekaan. Arvostetaan erilaisia osaamisia. Suurin riemu ohjaustyössä syntyy, kun työyhteisössä saavutetaan tila, jossa kaikki kehittävät työtään.

- Ohjattavallakin on uutta tietoa, mutta on syytä muistaa, ettei opiskelija voi olla työpaikan kehittämisagentti.

– Viides askelma ei ole hierarkkinen suhteessa aiempiin, vaan se voi syntyä vaikka jo ensimmäisellä askelmalla, jos opiskelija on hyvä kysymään, motivoitunut ja aikava, huomauttaa Vehviläinen.

Merkitystä myös työssäjaksamisen kannalta

Ohjauksen kehittämisen on merkitystä paitsi ammatillisen osaamisen ja ammatti-identiteetin, myös nykyisten ja tulevien ammattilaisten työssäjaksamisen, työhyvinvoinnin ja sitoutuneisuuden kannalta, korostaa Tarja Juvonen.

– Mahdollisuus puhua ammattilaisten kesken työstä ja siihen liittyvistä tunteista kuten riittämättömyydestä, resursseista, kiireestä, epäoikeudenmukaisuudesta tai yhtä hyvin onnistumisista ja hyvistä kohtaamisista, on tärkeää. Opiskelijoiden resilienssiä kannattaa tukea ja valmentaa heitä kohtaamaan vaikeatkin olosuhteet menettämättä toivoaan ja toimintakykyään, korostaa Juvonen.

Käytännönopintojen ohjauksessa rakennetaan ammatti-identiteettiä.

Tunnetyöskentely on noussut hankkeessa erittäin tärkeäksi. Tämä näkyy erityisesti lääkäreiden, mutta myös sosiaalityöntekijöiden kohdalla.

– Voidaan puhua tunnetietoisuuden uudesta tulemisesta, toteaa Ulla Nuutinen.

– Opiskelijoita kannattaa opettaa sanoittamaan tunteitaan ja tuomaan niitä näkyväksi. Tämä vaatii tietenkin, että ohjaajat itse ovat tunnetietoisia ja osaavat ohjausprosessissa käsitellä opiskelijoiden tunteita. Samalla tulisi kiinnittää huomiota työyhteisöjen tunnetyöskentelyyn.

Suunniteltua ja ohjattua

osaamista sosiaalialueisiin, menetelemäläisiin lähestymistapoihin ja tennään kehittämistyö. Harjoittelu arvioidaan hyväksytyksi tai hylätyksi.

Harjoittelusta todetaan, että se on suunniteltua, tavoitteellista ja ohjattua. Yliopettaja **Jari Helminen** Diakonia-ammattikorkeakoulusta kertoo, että valtakunnallisten laatusuosituksen laatiminen on tarkoitus aloittaa lukuvuonna 2023–24 samoin kuin harjoittelukäytänteiden ja -ohjauksen kehittäminen Kansallisen koulutuksen arviointikomitean (Karvi 2021) suosituksen mukaisesti.

Sosiaalityöntekijäkoulutukseen sisältyy vähintään 30 opintopisteen verran työelämäympäristössä toteutettua käytännönopetusta, joka toteutetaan kandi- ja maisterivaiheessa. Kandivaiheessa perusopintojen osana on tutustuminen käytäntöön, aineopintojen 5–9 viikon käytäntöjakso suoritetaan käytännön opetuksena sosiaalityöntekijän ohjauksessa. Maisterin tutkinnon osana on syventävä jakso ammatillisiin taitoihin. Sen kesto voi olla 10–12 viikkoa.

Käytännönopetuksen järjestämisessä on vaihtelua, mutta Sosnet-verkosto on laatinut sosiaalityön koulutuksen harjoitteluvaiheille yhteiset tavoitteet ja arviointikriteerit asteikolla 1–5. Harjoittelu voidaan myös hylätä ja hylkäämiselle on yhteiset kriteerit.

Kristiina Koskiluoma

Jaa

al I -lehti

Työnantaja saattaa edellyttää oman auton käyttöä työssä. Muista silloin oikeutesi kilometrikorvauksiin, hae verovähennyksiä ja tarkista ... Lue lisää

Anna Arola-Järvi oli opiskeluaikoina kesätöissä Riihimäen vankilassa. Nyt hän haluaa vastavalittuna Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtajana kehittää palveluita ... Lue lisää

28.5.2021

Menetelmällisyys sosiaalialan työssä

Sosiaalityötä tekevän repusta pitäisi löytyä nippu toimivia menetelmiä. Mikä tepsii tämän asiakkaan kanssa? Se on ... Lue lisää

21.6.2016

Liukumat, saldot ja ylityö - työaikatermit selviksi

Monessa kunnassa ja kuntayhtymässä on käytössä liukuva työaika. Liukumasta syntynyt työaikasaldoilussa ei ole sama asia ... Lue lisää

24.3.2017

Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet on uudistettu

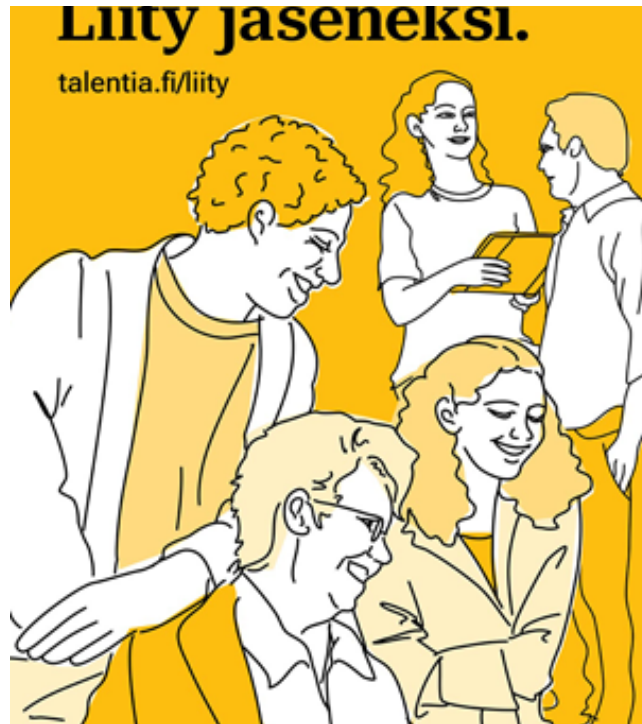
Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet on uudistettu. Uusi Arvot, arki ja etiikka - Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ... Lue lisää

4.10.2016

Mistä osista palkka muodostuu ja miten siihen voi vaikuttaa?

Jos mielessä on palkankorotus, miten se pitäisi perustella? Tämä juttu tarjoaa tietoa perusasioista palkkaedunvalvontaan. Palkka ... Lue lisää

Vastaa

Sähköpostiosoitettasi ei julkaista. Pakolliset kentät on merkitty *

Kommentti *

Nimi *

Lähetä kommentti

Sinua saattaa kiinnostaa myös

Artikkeli

Lisää osaamista harjoitteluiden ohjaukseen

Artikkeli

Lisää osaamista harjoitteluiden ohjaukseen

Talentia-lehti

Talentia
Sosiaalialan edunvalvonta- ja ammattilehti

Vastuullista journalismia >>

Julkaisija:

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö
Talentia ry
talentia.fi

Toimituksen osoite:

Ratamestarinkatu 11, 00520 Helsinki
puh. 044 329 0029
toimitus@talentia.fi

Mediamyynti

Roni Hurskainen
Saarsalo Oy
puh. 044 752 0320
roni.hurskainen@saarsalo.fi

Talentia-lehti sosiaalisessa mediassa

Facebook

X

Copyright Talentia ry

Tietosuoja

Tilaa uutiskirje

Palaute

